

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Toivanen, Pekka

Title: "Ubuntu"-hengessä yhteistyötä eteläisessä Afrikassa

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Toivanen, P. (2015, 03.12.2015). "Ubuntu"-hengessä yhteistyötä eteläisessä Afrikassa. Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/blogit/tiedeblogi/toivanen>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

”Ubuntu”-hengessä yhteistyötä eteläisessä Afrikassa

Afrikkalaisessa perinteessä tunnetaan laajalti zulu-kielestä peräisin oleva käsite ”ubuntu”. ”Ubuntu” toimii monen afrikkalaisen alkuperäiskulttuurin henkisenä perustana ja esiintyy myös monissa muissa afrikkalaisissa kielissä. Sana ja sen merkitys voidaan ymmärtää usealla eri tavalla, kuten: ”ihimillisyttä toisille”, ”olen sitä mitä olen sen kautta mitä sinä olet tai me kaikki olemme” ja ”ihminen on ihminen toisten ihmisten kautta”.

Pohjimmiltaan kyseinen afrikkalainen aforismi korostaa keskinäistä kunnioitusta ja huomioonottamista. Se kuvaa ihmistä, joka on ”olento toisten kanssa” sekä sitä, mitä ”olentona toisten kanssa” tarkoittaa esimerkiksi historiallisessa tai sosiaalisessa mielessä.

Tämä filosofinen perusajatus on ollut vahvasti mukana useamman vuoden ajan Jyväskylän yliopiston ja kuuden afrikkalaisen yliopiston yhteistyöohjelmassa, joka kantaa nimeä MECI (Music, Education and Cultural Identity). Sillä on partneriyliopistoja kaikkiaan neljässä Afrikan maassa (Botswana, Etelä-Afrikka, Kenia ja Zimbabwe) ja kolme partneri-instituutoista ovat etelä-afrikkalaisia.

MECI on osa Suomen ulkoministeriön rahoittamaa North South South -hankekokonaisuutta, johon kuuluu hyvin erilaisia projekteja, kuten esimerkiksi metsänhoitoon, kalatalouteen, vesistön suojeluun tai terveydenhoitoon liittyviä. Niissä kaikissa on Suomen virallisen kehitysyhteistyöohjelman edellyttämiä elementtejä, kuten köyhyyden vähentäminen, tasa-arvokysymykset, ihmisoikeuksien parantaminen tai koulutuksen edistäminen.

North South South -sateenvarjon alla on myös kaksi musiikkiin ja musiikkikasvatukseen liittyvää hanketta, joista MECI vuodesta 2011 alkaen. Yhteistyötä Jyväskylän ja eteläisen Afrikan välillä on ollut kauemminkin, aina vuodesta 1998. MECI:n hallinnollisena koordinaattorina toimii kv-asioiden päällikkö **Tuija Koponen** ja akateemisena koordinaattorina tämän blogin kirjoittaja. Aiempi pitkäaikainen akateeminen koordinaattori on ollut professori **Jukka Louhivuori**, jonka aktiivisen työn kautta yhteistoiminta saatiin pitkäkestoiseksi pohjalle.

Toiminta on sisältänyt opiskelija- ja opettajavaihtoa Suomesta Afrikkaan ja Afrikasta Suomeen, yhteistä opetus- ja tutkimusyhteistyötä, julkaisutoimintaa, opinnäytteiden arviointeja sekä keskimäärin joka toinen vuosi järjestettäviä yhteisiä intensiivikursseja. Intensiivikurssien ohjelma sisältää esitelmää, työpajoja, tutkimustoimintaa, seminaareja, paneeleja, opetusvierailuja paikallisiin kouluihin – sekä tietenkin konsertteja ja muita musiikillisia aktiviteetteja.

Intensiiviperiodien tai opetusvierailujen tuloksina on syntynyt artikkeleita kansainvälisiin tieteellisiin julkaisuihin. Aiheet ovat vaihdelleet kuorolaulun terveysvaikutuksista melodioissa tapahtuviin ennako-odotuksiin, musiikin ja liikkeen välistä tutkimusta unohtamatta. Tieteelliseen ja tutkimukselliseen yhteistyöhön ovat kiinteästi kuuluneet myös maisteritutkielmien että väitöskirjojen keskinäinen arviointi ja ohjaus.

Tärkeässä osassa vuosien varrella on ollut etnomusikologinen kenttätyö. Sen myötä hankkeeseen osallistuneilla on ollut mahdollisuus dokumentoida ja tutkia muun muassa perinteisten parantajien erilaisia seremonioita, vanhaa afrikkalaista hovimusiikkiperinnettä tai musiikin ja tanssin avulla tapahtuvia ”trance healing”-rituaaleja. Kenttätyömatkat ovat vieneet monien alkuperäiskulttuurien perinteisen musiikin pariin niin Botswanassa, Etelä-Afrikassa kuin Keniassa. Videoaineistoa musiikin erilaisista käyttöyhteyksistä on kertynyt runsaasti, jopa satoja tunteja – joukossa harvinaista materiaalia, jollaista ei välttämättä muualta löydy.

Tätä kirjoitettaessa on MECI-hankkeen, kuten koko North South South -kokonaisuuden, tulevaisuus täysin hämärän peitossa. Mitään virallista ulkoministeriön päätöstä tulevasta kehitysyhteistyömäärärahoista ei ole, varmaa on vain, että niitä aiotaan leikata hyvinkin rajusti. Tilanteen ollessa tämä ei ole voitu laittaa liikkeelle uutta hakukierrosta, sen paremmin kuin hankeformaattiakaan. Itse toki toivon, ettei musiikkiin liittyvä sekä kasvatuksellinen että tutkimuksellinen toiminta jää ns. kovien tieteiden jyrän alle tulevaisuudessa.

MECI:ä ja sitä edeltäneitä hankkeita on myös kotiyliopisto tukenut. Yhdessä olemme saaneet aikaiseksi jotakin aivan ainutlaatuisia, aidossa ”ubuntu” -hengessä.

Pekka Toivanen, FT, lehtori, musiikin laitos